

Дзвоник

№ 171

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 14 рік видання, липень, 2021 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 171, 2021 р.

*Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.*

ISSN 2501-2630
ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:

Головний редактор: Людмила Дорош

Редактор: Ольга Сенишин

Редколегія: Іван Ковач, Михайло Михайлюк,
Михайло Трайста, Марія Чубіка

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«RCR Print»,

Бухарест, Румунія

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Наша електронна адреса:

redactia.clopotel@gmail.com

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші, загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * рухливі й дидактичні ігри
- * вироби своїми руками

Дзвоник завжди радо прислухається
до ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!

На обкладинці малюнок Люсі Флемінг

*Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!*

Андрій МАЛИШКО

Нас сонечко стрічає

Вихопивсь дощик поміж заграв:
чоботи сині, синя сорочка,
сині мелодії понапинав
з неба широкого аж до листочка,
синіми стрілами закресав,
сині листочки дрібно писав –
людям, озерам, лукам за обрій,
ох і смішний же!

І добрий-добрий!

І запрозорились водні гущі,
і посміхнулись темні пущі,
навіть дуби із важкої породи
чухали голови від насолоди.
...Вихопивсь дощик поміж заграв.

Журавель

Прилетів журавель
З невідомих земель,
А в нашій окрузі
Поселився в лузі.

Воду п'є, не просить дзбанку,
Ходить тихо, наче дід,
Жабу зловить до сніданку,
Другу зловить на обід.

Де у нього двір і хата?
Може, знищила війна?
Де у нього журавлята,
Журавлиха де, жона?

Може, загубив дорогу –
В журавля своя біда!
Стане в лузі на 'дну ногу,
Довго в воду загляда.

Михайло СТЕЛЬМАХ

В їжаківім вітряку

В день врожаю так і сяк
Змайстрував їжак вітряк:
Стіни дранкою покрив,
Крила з лубу поробив.
Вітер вдарив із борів,
Вітер крила закрутив –
І посипалась мука
У приполи їжака;
І на радощах їжак –
Руки в боки – і в гопак!
На вітряк тупком, бігом
Звір посунав із зерном.
Два мішки ведмідь приніс, –
Ледве-ледве в двері вліз.
Борсучище-лежебок
Притаскав один мішок,
У куток мішок поклав
І на ньому задрімав.
Потім всунувсь в шубі кріт.
Хоч і лився з нього піт,
Але він волік овес –
На кисіль піде увесь.
Цап з цапихою удвох
Принесли сухий горох,
Бо з горохом пиріжки
Полюбляють їх дітки.
Зайця теж не брала лінь –
В торбі він приніс ячмінь.
Свині ж возять на возах
Кукурудзу в качанах,
Бо її вродило так,
Що не вмістиш і в вітряк.
Хитруватий злодій-лис
Лантух гречки тихо вніс,
Поклонився низько всім:
– Я уже м'яся не їм,
Перейшов на пампушки,
На гречані галушки.
Та озвався з коша їжак:
– Ой не так, не так, не так!
Ще сьогодні хижий лис

У зубах куріпку ніс!
Як розсердиться кабан:
– Знову, лисе, за обман!
Ти і гречку десь украв,
Бо не сів, не орав! –
Лис мерщій із вітряка,
Кинув гречку в їжака.
Запитав усіх їжак:
– Може, зробимо отак:
Для куріччиных дітей
Змелем лантух гречки цей?
– Згода! Зробимо отак! –
Загукав увесь вітряк. –
А підступних злодіяк
Ми не пустим на вітряк! –
Вітер вдарив із борів,
Вітер в крилах загудів,
Вітер крила закрутив, –
І муки тугий струмок
Ллється зразу у мішок.
Знов не витримав їжак –
Потягнуло на гопак,
А за ним ведмідь присів, –
Закружляв танок звірів,
Всюди стукіт, всюди гук,
Аж прокинувся борсук:
– Не жалійте, звірі, ніг! –
Крикнув він і спати ліг.
З їжачихою їжак
Ходить кругом так і сяк.
Із крота вже ллється піт –
Не жаліє кріт чобіт:
– Гей, давай, давай, давай
І на щастя, й на врожай! –
Цап з цапихою удвох
Весь розсипали горох,
А вітряк все хить та хить –
Це танцює так ведмідь:
– Ось ударте ще отак,
Щоб гойднувся весь вітряк! –
Навіть зась із дітьми
Б'є підлогу чобітьми:
Лис вже зайця не ляка,
А в мішки тече мука,
А в мішки тече мука!

Аделя ГРИГОРУК

Смільвий горобчик

Горобчик Ців-ців жив з мамою і татком у гніздечку під стріхою старої повітки. Коли він трохи підріс, йому дозволили виглядати із теплої хатки і дивитися, що робиться на подвір'ї.

А там було дуже цікаво. Повагом, перевалюючись із ноги на ногу, ходили качки. Гелгав сірий гусак. Великий сірий індик часто сердився на всіх, надимався, розпускав крила і непривітно булькотів. Тоді все птаство намагалося триматися від нього якнайдалі. Навіть песик Шарко залазив у свою будку і звідти поглядав крадькома: подався індик на другий край двору чи ще ходить поблизу?

Ців-ців також боявся грізного птаха.

– Дуже не хотілося б мені зустрітися з ним віч-на-віч, – сказав він матері, коли індик в який уже раз розганяв своїх сусідів по двору.

Якось після сніданку, коли мама і тато пішли на свою роботу – збирати шкідників у саду – Ців-ців вилетів із гніздечка, а він уже вмів трішки літати, і сів на жердині біля вікна.

Повівав легенький вітерець, лагідно пригрівало сонечко. Про щось засперечалися дві курочки. Але півень своїм «ку-ку-рі-ку!» припинив їх завзяту балачку.

– Цінь-цінь-цінь! Пі-пі-пі, – почулося на подвір'ї.

Ців-ців глянув униз і побачив, як жовті клубочки вовтузяться на травичці.

Це були маленькі курчата. Мама-квочка вперше вивела їх на прогулянку. Малята роздивлялися навсібіч – їм усе було цікаво!..

Їх мама підійшла до коритця з водою і при-

віталася зі старою гускою:

– Добридень, пані! Як ся маєте?

– Ге-ге-ге, спасибі! А це, бачу, ваші діточки?

– Так, – гордо відповіла квочка. – Правда, пані, вони чудові?

– Милі, дуже-дуже милі, – люб'язно відповіла гуска.

І поки вони розмовляли, звідки не візьмись – індик. Він був, як завжди, сердитий і набундючений. Коли побачив перед собою курчат, які щипали травичку і зовсім не звертали на нього уваги, розсердився іще дужче.

– Ви хто? – проскрипів неприємним голосом. – І що тут робите?

– Ми курчата. А ви хто, дядечку?

Індик аж посинів від люті. Як сміє якась дрібнота так із ним розмовляти? Із ним – індіком, якого навіть Шарко боїться.

– Ах ви, нахаби! Я вас навчу бути чемними!

Індик різко нахилив голову, відкрив страшний дзьоб і намірився вхопити найближче курчатко.

Малятка злякано запищали.

Мама-квочка облишила розмову з гускою і прибігла на їх крик.

– Сусіде, що ви робите? – завоктала вона.

Але індик її не слухав. Він грізно булькотів, збивав крилами куряву, а потім вхопив жовтенький клубочок і високо підняв його у повітря.

Курча безпомічно забилося і запищало...

І тут горобчик, несподівано для себе самого, злетів із жердки і опустився індікові просто на голову. Він міцно вхопився кігтками за голу шкіру і своїм маленьким дзьо-

биком почав клювати індику в тім'я.

Величезний птах не сподівався нападу з повітря. Він незграбно завертівся, замотав головою. Але горобчик так міцно вчепився в нього, що індик не міг нічого вдіяти.

Квочка також напосідала на кривдника і боляче дзьобала його великі чорні лапи.

Побачивши, що індик не такий уже й страшний, гуси і качки загелгали, закахкали, засичали.

Півень голосно кукурікнув кілька разів, а Шарко виліз із будки і залився гавкотом.

На подвір'ї здійнявся неймовірний гармидер. Посоромлений індик, підбравши крила, враз зробився наполовину меншим. Він задкував під наступом схвильованого птаства, а маленький горобчик продовжував дзьобати його в лису голову.

Розтривожені галасом, горобець і горобчиха поспішили із саду на подвір'я. Яким був їх переляк, коли вони побачили свого синочка верхи на індикуві!..

Опустившись низенько, вони вхопили маленького горобчика попід крильця і занесли до гнізда.

Індик нагнув голову, випустив із дзьоба курчатко і під глузливі крики мешканців пташиного двору сховався у високі лопухи.

Мама-квочка заспокоїла перелякане дитинча, а потім підійшла ближче до повітки і низько вклонилася:

– Дякую тобі, маленький сміливцю, що врятував мою доню. Дякую і вам, пані горобчихо і пане горобець, за виховання сина.

– Так-так-так, – одностайно підтримали квочку качки, гуси і кури. – Ваш горобчик – справжній герой!

Ців-ців дуже засоромився від такої уваги. А тато і мама люб'язно дякували птахам за добрі слова.

І з того часу в дворі ніхто вже не боявся сірого індику. Він і сам, пам'ятаючи недавню ганьбу, рідко показувався на очі.

А горобчик, хоч все птаство і називало його героєм, від цього аністілечки не загордився.

Прикмети літа

- Білі, жовті, оранжеві, рожеві й червоні квіти портулаку розкриваються тільки на сонячну погоду.
- Якщо голки в будяка розм'якли, майже стулилися й не колються – перед дощем, а коли наїжачилися – на спеку.
- Перед дощем пуп'янки троянд і шипшини не розпускаються.
- Коли бджоли ранком виграють – на нестерпну спеку.
- Бджоли сидять на стінках вуликів – на сильну жару.
- Якщо близько квіток ввечері багато метеликів в'ється, то на наступний день чекай дощу.
- Коники сильно тріщать в липні – на суху погоду.
- Жаби стиха покумкують – на дощ, голосно кричать – на хорошу погоду, мовчать – перед похолоданням.
- Вороння злітає під хмари – до негоди.
- Високо в небі в'ються ластівки – утримається ясна погода.
- Корови лягають спати надворі – буде гарна погода, під навісом – занегодить.
- Перед дощем вовна на вівцях м'якшає і випростується.
- Дощ іде, але кури не ховаються, – сподівайся затишних опадів, навіть на кілька діб.
- Гуси вилежуються і брѳохаються у воді, котру їм заготували, – на дощ.
- Якщо навіть стара кішка починає гратися – перед дощем; молодий кіт заграє з курми чи вилазить високо на дерево – також перед негодою.
- Як літом заплачуться вікна (роса на вікнах), то обов'язково буде дощ.

Оксана ІВАНЕНКО

Маленьким про великого Тараса

(Продовження з попереднього числа)

V

Та недовго провчився Тарас. Пан переїхав до Петербурга. Їхав пан каретою, вся челядь йшла пішки за возами, навантаженими панським добром. А була вже зима. Віхола замітала шляхи, сніг сліпив очі. Чвалав і Тарас у дірявих чоботях ... Потім писав Тарас про цей шлях:

*Далекий шлях, пани-брати,
Знаю його, знаю!
Аж на серці похолоне,
Як його згадаю.*

*Попоміряв і я колись
Щоб його не мірять! ..
Розказав би про те лихо,
Та чи ж то повірять?*

...Минав Тарасові вісімнадцятий рік. Почав він просити пана віддати його хоча б у малярську артіль. Пан і віддав Тараса в учні до майстра-маляра. Той маляр хоч славився хорошим майстром, та людиною був жорстокою, скупюю.

Працювати примушував він свою артіль – хлопців-підмайстрів – цілісінський день, майже без перепочинку. Оздоблювали вони покої, фарбували стіни, стелі. Жили хлопці надголодь, ходили в замурзаних халатах, спали на голих, благенських матрацах на горищі над квартирою майстра-хазяїна.

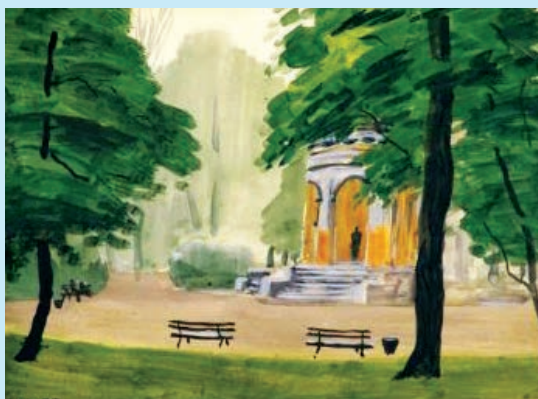
У Петербурзі влітку бувають білі ночі – тоді видно, як удень.

От білими ночами став Тарас тікати зі

свого горища у великий, гарний сад, який і тепер зветься Літнім. Сяде він там на перекинутому відрі з-під фарби і перемальовує статуї, які стоять у Літньому саду. А то замислиться, замріється, згадає рідну свою Україну, Дніпро, і хочеться йому заспівати про них, про рідних, далеких, нещасних людей. І в голові складались, немов пісні, свої власні вірші.

На тому папері, що він брав для малювання, він почав записувати ці вірші, і один з найперших починався так:

*Реве та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолу верби гне високі,
Горами хвилю підійма.
І блідий місяць на ту пору
Із хмари де-де виглядав,
Неначе човен в синім морі,
То виринав, то потопав.
Ще треті півні не співали,
Ніхто ніде не гомонів,
Сичі в гаю перекликались,
Та ясен раз у раз скрипів.*

Якось уночі гуляв у тому саду молодий художник. Побачив він – сидить хлопець, малює. Підійшов, поглянув.

– Дуже добре малюєш! – сказав художник. – Ти вчишся малювати?

– Я працюю в артілі майстра-маляра.

– А звідки ж ти?

– Я з України.

А молодий той художник, Іван Сошенко, і сам був з України.

Він про все розпитав Тараса і вирішив будь-що допомогти йому, бо був доброю, чулою людиною.

(Далі буде)

Ярослава ШТЕЛЯК

Ранок

– Ку-ку-рі-ку, ку-ку-рі-ку! –
Сидить півник на даху,
Попід крила виглядає:
Сходить сонце чи дрімає?

В курнику ще тишина,
Хоч вставати вже пора...
Сплять гусята і курчата,
Кури сплять і все пернате.

– Що діється? – хоче знати
Біла курочка чубата.
Стоїть в дверях та й питає:
– Нас ніхто не сповіщає?
Чи вставать нам навздогад,
Кожна птаха на свій лад?!

А у небі ще пітьма,
Грім гримить, ще й блискавка
Нагадує: задощить,
Бо вільга уже стоїть.

Раптом крапелька до крапки
Поливає кущ і травку.
А з-за хмар сонце виходить –
Всіх вставати воно просить.

– Ку-ку-рі-ку, ку-ку-рі-ку!
Біжіть, гуси, вже на ріку!
Курочки, мерщій в гніздо! –
Буде сонце і тепло.
Ви ж, курчата, скубіть травку,
Вийшло сонце на галявку!

Чарівні канікули

Шкільний рік вже закінчився і канікулам
пора.
Діти дуже їх чекали й ось прийшли вони,
ура!

– Чи на море, чи у гори? – припускала
дітвора.
– А нарешті ми поїдем до бабусі й дідуса.

У стареньких на подвір'ї рябі й чорні
курочки,
Ще й червоні, сиві, білі, гребенясті когути.

Квочка водить ось по двору всіх свої синів
й дочок.

Так піклується про своїх жовто-білих
діточок.

Є в дворі качки і кізка, кінь, корова, білий
пес,
Киця сіра і курчата – ось вам світ, повний
чудес!

А в бабусі на городі різні овочі зростають.
Нумо, станемо в пригоді, їх у кошик
позбираєм!

– Подивіться, яке диво на городі вироста!
Нам пізнати їх всіх треба від початку й до
кінця.

Там капуста – сотня листів – свої шати
виставляє,
Коло неї буряк темний свій бочок від нас
ховає.

Ось маленькі й соковиті зелененькі огірки
У бадилля сповилися, щоб не бачили
жучки!

Через грядку попід листом визирають
кабачки –
Заховались, щоб не з'їли їх ні гуси,
ні качки.

Помідори чималенькі коло пана
баклажана
Достигають-червоніють – вчарувати
хочуть пана.

Недалеко там у грядці хвіст зелений
розпустила
Й виглядає інша панна – довгокоса
цибулина.

Коло неї часничок до сусідки заглядає,
Кладе зубчик у пучок і морквину
виглядає,

Та ніде її немає!?

Ні морквини ні петрушки. Почекай, хай
відростуть,
Поклювали їм курчатка зелен-хвостики,
мабуть!

Ще родина жовтопуза, яка зветься
гарбузом,
Виглядає із під тину та скликає всіх разом.

Зі свого города бабця швидко овочів
набрала
І вечерею смачною всю сім'ю
нагодувала!

Румунські класики - дітям

Йон КРЯНГЕ

П'ять хлібин

Якось улітку мандрували собі двоє знайомих. В одного з них у торбі було три хлібини, у другого дві. Через якийсь час вони зголодніли й присіли у затінку плакучої верби, коло криниці з журавлем, вийняли кожен свій буханець і почали разом обідати, щоб було охочіше й смачніше.

Аж тут підходить ще один мандрівник.

Зупинився коло них, привітався і просить, щоб його почастували, бо він дуже зголоднів, а з собою нічого не має, та й купити ніде.

— Сідайте, добродію, пообідаємо разом, — кажуть йому подорожні, — бо, слава богу, де обідас двоє, там вистачить і для третього.

Третій мандрівник був такий голодний, що не став чекати, щоб його довго припрошували, а сів коло них і почав разом з ними наминати сухий хліб та холодною криничною водою запивати, бо ніякого іншого питва у них не було. І їли вони доти, доки з'їли всі п'ять хлібин, як за себе кинули.

Тоді третій мандрівник вийняв із гаманця п'ять лей, простягнув їм і сказав:

— Візьміть, прошу вас, люди добрі, за те, що досхочу нагодували мене; десь у дорозі вип'єте собі по склянці вина чи зробите з цими грішми, що самі захочете. Я не знаю, як іще можна віддячитися за вашу доброту, бо так був зголоднів, що вже й світу божого не бачив.

Ті двоє спершу не хотіли брати грошей, але після наполягань незнайомця зрештою таки взяли. Згодом третій мандрівник попрощався й пішов своєю дорогою, а вони залишилися відпочити в затінку. Розмовляючи, слово по слову, той, хто мав три хлібини, дає своєму супутникові, у якого було дві хлібини, дві лей, та й каже:

— На, брате, твою частку і роби з нею, що хочеш. У тебе було дві хлібини й тобі належить дві лей. А собі залишу три лей, оскільки в мене було три хлібини.

— Як це? — обурився той. — Чому мені тільки дві, а не дві з половиною лей, як належить по справедливості? А якби він не дав нам нічого, тоді як?

— Тоді б мені належало три частки, а тобі дві, та й годі! А так ми й поїли за дарма, і маємо за хліб повні гаманці грошей: я три, а ти дві лей, кожен стільки, скільки мав хлібин. Поділити справедливіше не зміг би й сам господь бог...

— Е ні, друже, — каже той, у кого було дві хлібини. — Я вважаю, що ти вчинив несправедливо. Давай краще звернемося до суду, як суд скаже, так і буде.

— Що ж, гайда до суду, — згодується другий. — Але я певен, що суд буде на моєму боці, хоча, правда, я ніколи в житті по судах не тягався.

Так вони йшли дорогою та й розмовляли про суд. А

коли прийшли, стали перед суддею і по черзі розповіли, як випадково йшли однією дорогою, як сіли обідати, скільки у кого було хлібин, як разом із ними обідав третій подорожний, як він, дякуючи за обід, дав п'ять лей і як той, у котрого було три хлібини, вирішив поділити гроші.

Суддя, вислухавши їх уважно, сказав тому, в кого було дві хлібини:

— Ти, чоловіче, невдоволений, що твій товариш так поділив?

— Ні, пане суддя. Ми й не думали брати з того третього мандрівника плати за пригощення; але якщо вже так сталося, то ті гроші, що їх він дав, треба поділити порівну. Так, я вважаю, буде по справедливості.

(Продовження в наступному номері)
(Переклад з рум. Івана Кушнірика)

●●● Славетні українці ●●●

Іван Пулюй

Цього винахідника і відомого вченого в галузі фізики та електротехніки, перекладача Біблії та Псалтиря, відомого громадсько-політичного діяча і висококваліфікованого спеціаліста із стародавніх мов зараховують до «когорти вчених світової слави, що формували світ двадцятого століття».

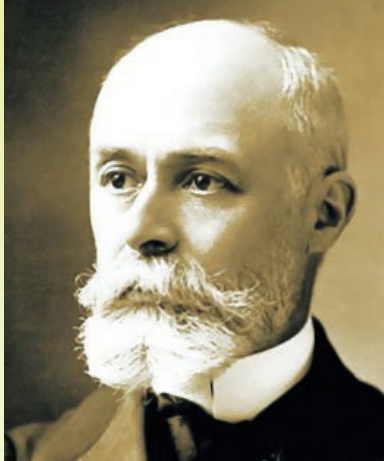
Іван Пулюй народився 2 лютого 1845 року в сім'ї землероба і бджоляра на Тернопільщині. Після закінчення з відзнакою Тернопільської гімназії він одразу вступає на теологічний факультет Віденського університету. По його закінченню Іван усвідомлює свою тягу до наук і поступає на філософський факультет Віденського університету.

Його батьки хотіли бачити сина священником, не зрозуміли його захоплення науками та відмовили Іванові у подальшій фінансовій допомозі. Хлопця це не злякало і не зупинило, він продовжив навчатися і досяг вражаючих успіхів самотужки. Для удосконалення професійних знань в 1875 році австрійське Міністерство освіти відряджає І. Пулюя в Страсбургський університет. Там він починає цікавитися і вивчати явища, породжувані електричним струмом у вакуумі. Для виготовлення трубок, необхідних для проведення наукових експериментів на цьому поприщі, Пулюй навіть освоює ремесло складувів.

У наступних роках вчений викладав у Віденському університеті та почав публікувати статті в галузі електротехніки. Його оригінальні, цінні винаходи і апарати були високо оцінені науковим товариством, відзначені міжнародними дипломами та закріпили за Пулюєм звання визначного теоретика, віртуозного конструктора і експериментатора.

Одним з таких відкриттів є Х-промені, що їх ми знаємо як рентгенівські. За їх допомогою Пулюєві вдалося зробити перші якісні світліни скелету живих істот.

З 1884 року вчений працював професором німецького Празького політехнічного

інституту. Він став деканом першої в Європі кафедри фізики й електротехніки, якою керував протягом 32-ох років. За визначну наукову діяльність його удостоєно ордена Залізної корони, кантурського хреста ордена Франца-Йозефа, високого титула радника двору. Тільки підірване здоров'я заважило вченому стати міністром освіти австрійської монархії.

Крім того І. Пулюй як науковець-практик удосконалив те-

лефон, ініціював запровадження трамвая у Празі, а також був одним із головних проєктантів електростанцій в Австро-Угорській імперії. Якість цих проєктів і їх реалізація були дуже високими, із дотриманням екологічних вимог навіть сучасного рівня. Тому мешканці Праги і досі використовують електроенергію, яку дає їм «Пулюєва» електростанція.

Ще під час навчання І. Пулюй бере участь у роботі декількох студентських товариств. Його найбільше зацікавила програма видання підручників українською мовою, яку він особисто складає і починає здійснювати. Протягом років Пулюй також займається перекладом і виданням духовної церковної літератури на українську мову.

Поступово з'являються перший україномовний молитовник та Псалтир. Біблію Іван Пулюй перекладав у співпраці з П. Кулішем та І. Нечуй-Левицьким. Її повне видання вийшло у світ у 1903 році і перевидавалося п'ять разів.

Протягом життя Пулюй друкує статті про захист прав українського народу, рідної мови, за відродження української державності.

Помер Іван Пулюй 31 січня 1918 року в Празі, де і похований. Національною академією наук України встановлена премія імені Пулюя в галузі прикладної фізики. А Національний банк України випустив пам'ятну монету «Іван Пулюй» із серії «Видатні особистості України».

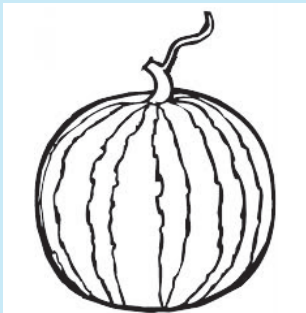
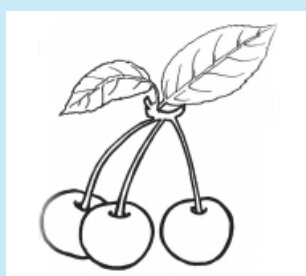
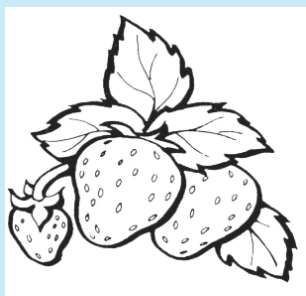
Тематична картка «Чарівне літо»

1. Повторіть та запам'ятайте:

У садках – смачна малина,
Агрус, яблука, ожина.
Фрукти й зелень соковита –
Це смачні дарунки...

(Літа)

2. Впізнайте та розмалуйте літні фрукти:

С

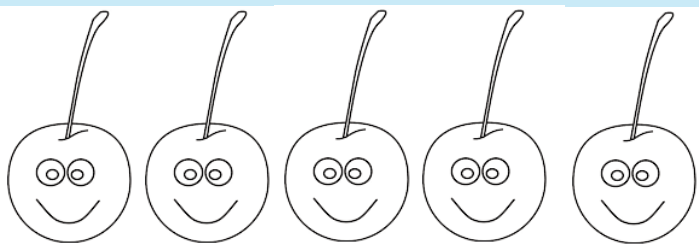
М

Ч

К

Довідка: суниця, черешня, малина, кавун.

3. Розмалуйте черешеньки та запропонувайте слова із літерами, вказаними під малюнком.

а

б

в

г

д

4. Поділіть на склади слова-назви літніх

квітів і визначте число складів.

Роза

○ ○ ○

лілея

○ ○ ○

мак

○ ○ ○

5. Розмалуйте та впізнайте літні заборони за кодами кольорів. Спробуйте усно скласти речення для кожної картини.

Довідка: на морі; на рибалці; у лісі; у горах.

та, озері.

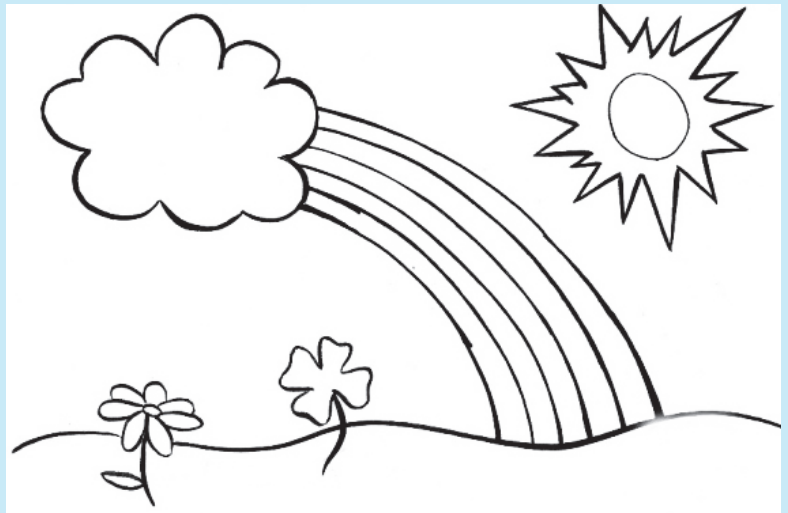
7. Конкурс «Я вмію!»

Роздивіться уважно кольоровий малюнок у кінці стрінки та упорядкуйте правильно речення:

1. Діти, на, розважаються, природі.
2. Хлопчики, в, купаються, озері.
3. Дівчинка, граються, і, із м'ячем, хлопчик.
4. Максим, капусту, поливає.
5. На, плавають, каченята, озері.

6. Фізкультхвилинка

Станьмо, діти, всі рівенько.
Отак, отак!
Вклонімося всі низенько.
Отак, отак!
Далі руки отак в боки,
Веселенько підем вскоки!
Отак усі стриб-стриб!
А ніженьками дуб-дуб!
Вгору ручки підіймайте.
І всі разом присідайте!

Той, хто склав правильно якнайбільше речень, є переможцем конкурсу.

8. Розгляньте вищеподаний малюнок; розпізнайте літні явища природи та підберіть до них відповідні ознаки.

Довідка: гаряче, ясні, барвиста.

Які інші літні явища природи ви знаєте? Якими іншими прикметниками можна ще описати літні явища природи?

Рубрику підготувала
вчителька початкових класів
Анка Майданюк Штюбіану

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Неймовірні пригоди Панаса Гусонаса

частина III

18. Як Панас Гусонас по воду ходив

Співав Панас, поки співав, мугикав, посвистував, навіть аркана ушкварив, а далі стало йому нудно. Вийшов він на двір і гукає:

– Ге-е-й! Змії-братове! Де ви?

– Ось де ми, – озвались змії, побоючись наблизитись до Панаса, бо коли маєш діло з таким, як він, то тримайся подалі.

– Підходьте ближче, – махнув до них рукою.

– Не підходьмо, – шепнув Балаур.

– Тримайте зброю напоготові, бо хто зна... – порадив Змеу.

– Майте гадку! – додав Шаркань.

Панаса аж здивувало, що змії неохоче підходять до нього, хіба він якесь опудало, чи що?

– Підходьте, підходьте, – заохочував їх Панас.

– Може, маєш потребу в чомусь, Панасе? – запитав Шаркань.

– Може, їстоньки хочеш? – долучився Змеу.

– Чи, може, питоньки? – добавив Балаур.

– Ет, – махнув рукою Панас. – Не треба мені ні їстоньки, ні питоньки.

– А тоді навіщо потребуєш нас? – із хитрістю запитали брати.

– Я ж ваш наймит, ваш слуга, знайдіть для мене якоїсь праці, не буду ж я задарма з вас золотняки дерти.

– А й справді, – згадав Шаркань, що Панас всього тільки їх наймит і похоробрішав трохи.

– Може б ти підмів подвір'я? – запитав Змеу.

– Фе! Така праця для наймички, а не для наймита, – посміхнувся Панас. – Знайдіть для мене щось інше...

– Може б ти води приніс з тої криниці, що

там у полі під явором?

– Це теж бабська робота, але хай буде, – погодився Панас. – Дайте мені відра і коромисло.

– Які відра? – здивувались брати.

– Ну які? Ті, з котрими ходите по воду.

– А ми не з відрами ходимо по воду, – відповів Шаркань.

– А чим ви носите воду? – здивувався цього разу Панас.

– Міхами з волячої шкіри, – відповів Змеу.

– Міхами? – аж крикнув Панас.

– Так, отими двома міхами, – вказав Балаур рукою на два величезні міхи зі волячої шкіри.

– Міхами, то міхами, – подивився Панас на величезні міхи, ледве-ледве підняв їх і поклав собі на плечі.

– Ану, Балауре, піди й покажи Панасові, де криниця.

– Гаразд! – неохоче відповів Балаур.

«А бодай тобі ноги поламалися!» – подумав Панас.

Балаур рушив скорою ходою до криниці, а Панас ледве підбігає за ним, згорблений під важкими міхами, і думає, як перехитрити змія, бо він ледве їх порожні несе, а повні з водою і з місця не зможе зрушити. Але, щоб змії не докумекався, про що він думає, замугикав пісеньку.

«Бодай ти занімів!» – подумав Балаур і прискорив ходу.

«А бодай тобі ноги поламалися!» – повторив у думці Панас, але пісеньку мугикати не перестав.

«Цей мені вуха пропіє зі своїми співанками...» – фиркнув змії.

«Цей з мене душу вижене...» – підбігав за ним Панас, але співанки тримався.

– А ось і криниця, он там під явором, піди й

набери води. А в куди повертатися – і сам знаєш, – гиркнув Балаур.

– Гаразд, гаразд, – відповів ніби-то байдуже Панас, а сам тільки потилицю чухає, бо добре знає, що не зможе виконати таку роботу. Але це ще півбіди, велика біда полягала в тому, що він не взяв із собою пера і яйця, залишив їх захованими у стодолі та й забув, а тепер – втікай, Панасе, як хочеш.

Присів бідний парубок і думає... а далі від стількох думок його схилив сон і він заснув...

Та саме коли йому приснився гарний сон, що ніби-то він з Василянкою гуляють завітлим полем, тримаючись за руку, розбудили його якісь гойкання:

– Пана-а-а-се!.. Пана-а-а-се!..

– Аго-о-ов! – відізвався Панас.

– Дава-а-ай воду!

– Даю-ю-ю! – відповідає, а сам дивиться, де б то заховатися.

Та не встиг бідний Панас ніде сховатися, бо ось до нього з висолопленими язиками біжать захекані всі три брати- змії. А Панас добуває ножа і починає ним дерти землю округ криниці, але не забуває наспівувати пісеньку:

Копав, копав криниченьку

Неділеньку, дві...

Любив козак дівчиноньку,

Людам – не собі!

Ой, жаль, жаль...

– Що це за диво?! – запитав Балаур.

– Що це за чудо?! – крикнув Змеул.

– Що ти робиш?! – перелякався Шаркань.

– Та ади!.. Хіба не видно?! Темно, чи у вас більма на очах?! – гримнув Панас сердитим голосом на змій, що ті аж голови до ніг опускали.

– Та видимо, але не розуміємо, що ти хочеш робити, навіщо копаєш отак округ криниці? – посмів запитати Шаркань.

– А хіба ти не здогадуєшся?!

– Ні, – невинно відповів Шаркань.

– А що, і ви не здогадуєтесь?

– Ні, – відповіли менший та середній.

– Ну, то я вам поясню. Ось я зараз викопую криницю і перенесу до вашого палацу, щоб ви завжди мали воду під носом.

– Ой, йо-йой! – перелякався Балаур.

– Ой, бідна наша голівонька, – схопився за голову Змеу.

– Ні! Зупинись, ні! – крикнув Шаркань.

– Ось дивися! Я їм добра хочу, а дурна змійня – ні та ні! Хіба ви подуріли, блякоти наїлись чи напились чогось? Ану заберіться звідси й не заважайте працювати, бо... ади... – погрозив Панас ножем.

– Ой, Панасику, не губи нас!

– Ой, голубчику, не трать нас!

– Ой, парубче, зупинись, – розплакались змії.

– Ну, що ви розплакались, як сопляки?

– Цю криницю наш дід Драгонжар копав і заповів нам, що ми доглядали її, бо до неї ходять по воду й інші...

– То он воно, як, – ніби-то здивувався Панас, – але, голубчики мої, мені соромно нести тільки два міхи води, бодай треба було хоча б дванадцять, а то, не дай бог, ще зустріну когось по дорозі і висміють та рознесуть на весь край. Хочете – несіть ви, а ні – то я беру всю криницю.

– Ой, ні! – крикнули змії. – Ми понесемо, тільки залиш криницю в спокої.

– Ваше діло, – махнув рукою Панас і рушив, мугикаючи пісеньку.

(Далі буде)

••• Вивчаємо англійську •••

1. Прочитай вірш про літо. Чи багато слів ти зрозумів з прочитаного? Які саме?

summer is messy,
summer is fun,
summer is spending all
day in the sun.
summer is campfires,
smores, and late nights,
summer is windy days
spent flying kites.
summer is tan lines and
splashing in lakes,
summer is mornings with
chocolate pancakes.
summer is time spent
with family and friends,
summer is hoping that it
never ends.

2. Подивись уважно на таблицю та відишуй 10 слів. З чим вони пов'язані? Які слова тобі незнайомі? Пошукай у словнику їх переклад.

N	U	L	D	O	C	Q	E	T	I	E	D
V	P	B	I	K	E	Z	N	G	R	N	C
H	A	N	R	W	F	I	S	L	A	I	L
B	H	M	X	D	Y	T	U	S	A	J	O
F	E	P	L	S	O	B	M	H	U	K	F
C	M	A	R	P	N	E	M	B	T	D	E
A	S	N	C	F	A	N	E	E	N	H	K
M	U	L	T	H	L	Y	R	L	G	E	A
P	R	A	M	O	G	I	L	T	N	A	X
D	J	C	O	N	F	T	W	R	A	T	S
S	Y	P	G	S	A	V	H	I	K	E	C
Z	H	S	P	R	D	M	E	O	L	N	R

Довідка: beach, bike, camp, fire, heat, hike, lake, pool, sand, summer.

3. Прочитай речення та розмалюй, як описано.

1. The fan is grey and green.	2. The sandals are blue and red.
3. The swimsuit is yellow and pink.	4. The ball is orange and purple.

4. Лабіринт. Дівчинка приїхала на море й дуже бажає поплескатися у воді. Допоможи їй відшукати правильний шлях до моря.

Підготувала Ірина Савіна

? Відгадай ?

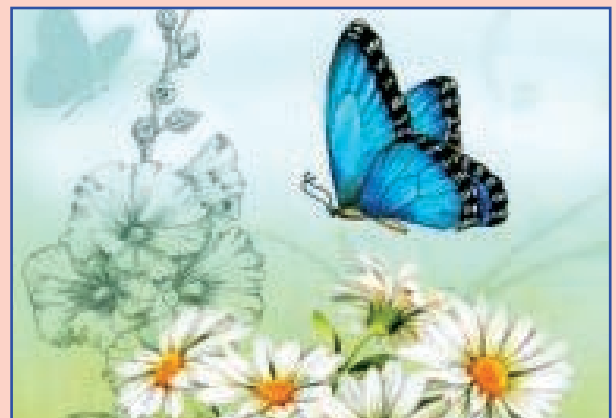

Серед літа біля липки
Виграють сопілки, скрипки.
Це не скрипки, не сопілки,
То медок збирають...
(ишлїжїтї)

Запалали в чистім полі
Квіти гарні, всі червоні.
То палає влітку так
Польовий червоний...
(мвк)

На городі в нас росте
Сонце ясне, золоте,
Жовте око, жовті вії,
Та чомусь воно не гріє.
(ишпївноС)

Чудеса, погляньте, дітки –
З квітки полетіла квітка!
В неї крильця кольорові,
Пурхає в гаю і в полі.
Як же зветься цей веселик?
Здогадалися?...
(Метелїк)

Зроби своїми руками

Породки з паперу

Давай виготовимо сьогодні яскраві вироби з кольорового паперу і будемо насолоджуватися красою природи не тільки на вулиці, але і вдома.

Необхідні матеріали:

кольоровий папір і картон, серпантин, ножиці, клей, скотч.

Зробімо різнокольорових рибку та сонечко. Це дуже просто! А підказки ти знайдеш на малюнках.

Схема виготовлення рибки. Виріж деталі рибки (тулуб, голову, смужки для хвоста та тіла). Зі смуг паперу зроби петлі й приклей рибиці луску. Приклей голову та очі. Переверни рибку і приклей хвостик.

із кольорового паперу наклеї на картон і виріж по контуру. Так сонечко буде міцнішим і довговічнішим. До зворотного боку сонця приклей промінчики з серпантину (його можна замінити смужками паперу). За допомогою скотчу приклей сонечко до картонної палички чи трубочки.

А ось як виглядатимуть готові рибки.

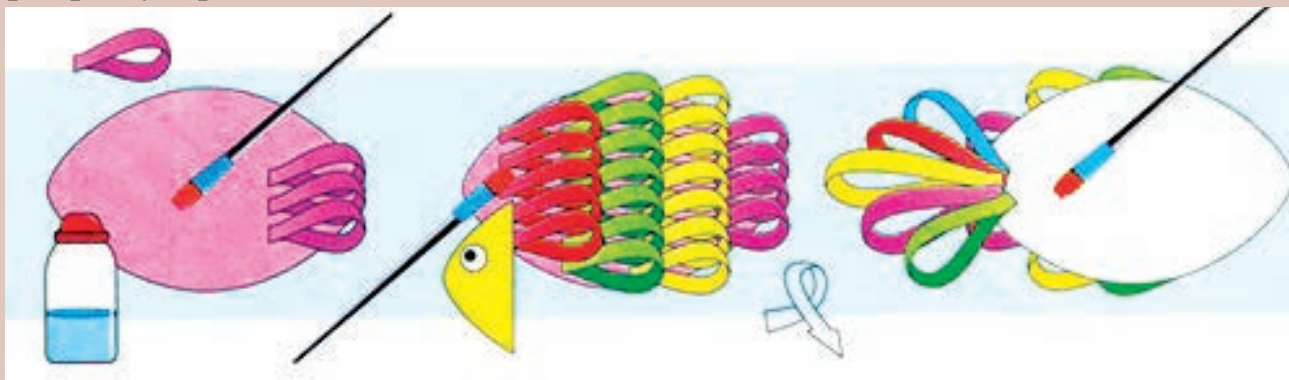

Схема виготовлення сонечка. Жовтий круг

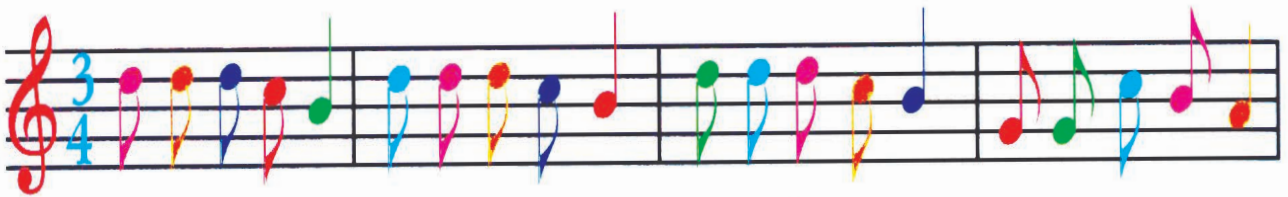
Джерело: <https://pustunchik.ua>

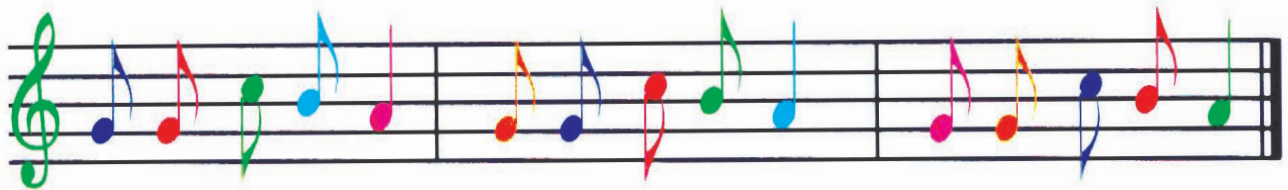

Го-го-го коза го-го сірая го-го білая

Українська народна пісня

Го-го-го ко-за го-го сі -ра -я го-го бі -ла -я! Ой роз-хо-ди-ся

роз-ве-се - ли - ся по сьо-му дво-ру по ве - се - ло - му!

Го-го-го коза го-го сірая го-го білая
Ой розходися-розвеселися
По сьому двору по веселому!

Де коза ходить – там жито родить
Де не буває – там вилягає!

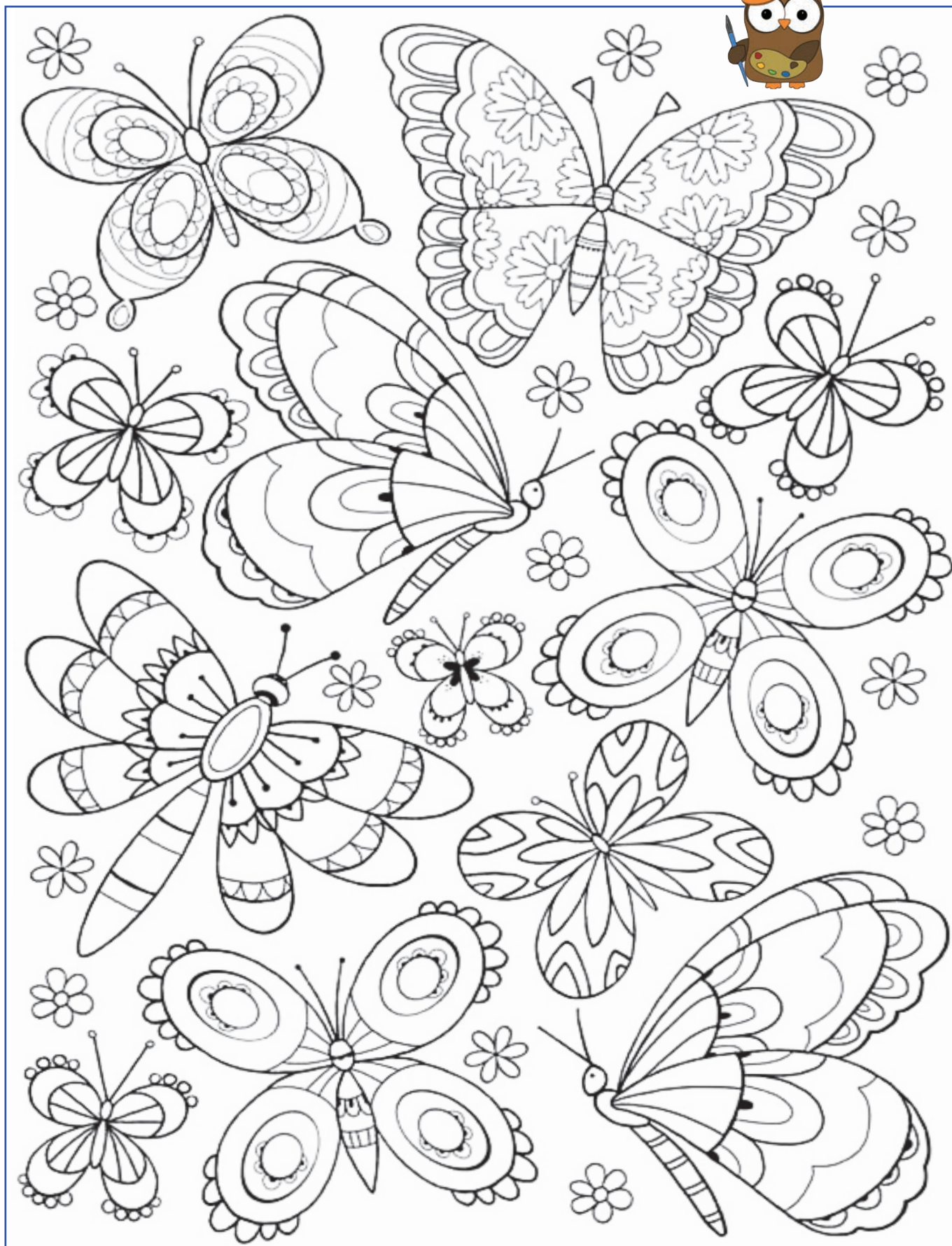
Де коза ногою – там жито копою,
Де коза рогом – там жито стогом!

А в Михайлівці всі хлопці-стрільці,
Стрелили козу в правес вушко,
В правес вушко в саме сердечко.

Пуць, коза впала нежива стала,
А Міхоноша бере дудочку,
Надима козі тай у жилочку!

Надулась жила, коза ожила!
Тай пішла коза, тай стрибаючи,
Тай гасаючи, своїх діточок тай шукаючи!

Метелик на Гавриїла – на удачу

26 липня православні християни вшановують пам'ять архангела Гавриїла, чиє ім'я буквально означає «Пан Божий». Гавриїл входить в число вищих Ангелів – безсмертних і безтілесних, яких створив Господь раніше людини. Він є Божим вісником та посланцем, що оголошує про важливі події на землі. Так, наприклад, він сповістив Діву Марію про народження Ісуса Христа та й перебував поруч з нею і охороняв її протягом всього життя. Це свято в народі вважали громовим, бо архангела Гавриїла називали повелителем блискавок і вшановували, щоб не спалив хати та поля. Крім того, він є опікуном дипломатів, миротворців, посланців. Навіть сучасні засоби масової інформації вважають його своїм офіційним покровителем. Цей архангел ще наставляє дітей на правильний шлях, охороняє від напастей і злих поглядів. Також допомагає і незаміжнім і неодруженим. Найпотужнішими є молитви на вранішній літургії 26 липня, яку проводили після всенічного бдіння. Люди просять в першу чергу про сімейне щастя та вдалий міцний шлюб, про нагляд і охорону дітей тощо.

Селяни ще називали це липнєве свято літнім Гаврилом, Гавриїлівим або Степановим днем і вважали цю дату серединою літа. Це пора інтенсивних польових робіт – прибирання дозрілого зерна та сіна. І малий і старий працювали у полях в цей час. Дощ міг суттєво перешкодити роботам і навіть зіпсувати врожай. Тому прадіди читали молитви і вдавалися до магічних обрядів про відведення дощу. Але цей день велося розпочати з молитви до Матері Божої про те, щоб вистачило сил завершити всі роботи на землі до настання сезону дощів. Богородиця тоді надихає людей і допомагає їм впоратися з втомою. Щоб був добрим сінокіс, на Степана йшли в поле з крайцем хліба за пахучою. Цей окрась клали в місці, де починали заготовляти сіно для худоби. Поклавши хліб, тричі хрестилися і читали спеціальну молитву.

Тоді заготовлене в запас сіно зберігалося запашним до весни. Воно не згнивало, не гірчило і не загорялося.

А ще в Гавриїлів день було заведено прислухатися до труб. Якщо чувся трубний гул – то це душі померлих предків на землю спустилися і прийшли провідати свої будинки. В першу чергу потрібно було тричі перехреститися. А на вечерю ставили на стіл зайву тарілку, наповнювали чарку і накривали зверху крайцем хліба. Всі ці гостинці для гостей з потойбічного світу можна залишити за столом аж до ранку. Вони вказували на шанобливе відношення господарів до своїх попередників, а також повинні були їх задобрити, повернути до живих і забезпечити їм підтримку та захист.

Щоб сім'я жила в достатку і не пізнала злиднів, 26 липня особливо пильно стежили за хлібними

крихтами. Жінки випікали спеціальний обрядовий хліб у вигляді колоска. Весь хлібець повинні були з'їсти тільки домочадці, з житла ні скибочки не віддавали. А крихти, які залишалися, ніколи не викидали. Їх обережно збирали і додавали в кашу. Народ вірив, що архангел помітить таке шанобливе ставлення до хліба і неодмінно сім'ю нагородить – пошле багатий урожай, достаток в хату, домочадцям здоров'я і щастя. Адже архангел Гавриїл, за повір'ями, наглядав і за врожаєм.

У цей день він сходить на землю в образі золотого світла, обходить поля і оглядає, як наливається колосся. З вірою у можли-

вий прихід перевтіленого архангела Гавриїла пов'язана ще одна прикмета. Люди вірили, що якщо будь-який метелик залетить в оселю протягом цього дня, то він наближає удачу господарям. За слов'янськими віруваннями, чаклуни, відьми або прості душі померлих можуть вселитися у метеликів чи інших комах і в такому вигляді завітати до нас. Та в Гавриїлів день метеликом до людей міг прилетіти сам архангел. А це вже обов'язково до щастя і до добра. Тож тримаймо двері відчиненими і не відганяймо Божого посланця!

Підготувала Ольга Сенишин

Пишаємося нашими дітьми!

*Меделіна Грицар та Денис Каземерчук,
7 клас, с. Шербеуць, Сучава*

*Синзіана Зузіяк та Лавінія Каземерчук,
7 клас, с. Шербеуць, Сучава*

*Каріна Фрасенюк,
7 клас, с. Негостина, Сучава*

*Святослав-Василь Колотило (6 років) та
Соломія-Зоряна Колотило (2 роки),
м. Гетфілд, Англія*